

УДК 37.378

DOI: 10.31652/2412-1142-2023-69-134-141

Кучай Тетяна Петрівна

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти,
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II,
м. Берегово, Україна
ORCID ID: 0000-0003-3518-2767
tetyanna@ukr.net

Гончарук Віталій Володимирович

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна
ORCID ID: 0000-0002-3977-3612
goncharuk424@ukr.net

Рокосовик Наталія Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови та літератури іноземної філології та перекладу,
Інституту філології та масових комунікацій
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»,
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0002-5588-8655
rokosovyk.nataliya@gmail.com

Гончарук Оксана Миколаївна

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0002-6535-5414
honcharukoksana@nubip.edu.ua

Мовчан Валентина Іванівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8756-3727
Valya_movchan_@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядаються теоретичні проблеми естетичного виховання у закладах вищої освіти. Висвітлюються завдання естетичного виховання та завдання навчальних закладів щодо формування у студентів естетичного ставлення до дійсності. Описуються компоненти естетичної культури. Визначено фактори естетичного виховного процесу молоді. Естетичне виховання у ЗВО сприяє збільшенню самосвідомості студентів, формуванню їхньої активної соціальної позиції, заснованої на гуманістичних цінностях. Означено основні моменти методики реалізації ефективних шляхів, принципів, форм, засобів та умов естетичного виховання студентів. Сучасним студентам ЗВО пред'являються високі потреби – серед них на перший план сьогодні виходить Естетичний компонент, при якому освітнє простір і відповідає великому впливу на процес гармонізації життя, естетизація якого є його сутністю. Естетичне виховання сприяє формуванню студентського творчого потенціалу, надаючи різноманітний позитивний вплив на розвиток різних властивостей, що входять до творчого комплексу особистості. Актуальним залишається пошук оптимальних способів організації основних напрямків виховання та їх з точки зору естетичної

системи. Естетичне виховання в професійному загальноосвітньому навчанні являє собою цілу систему педагогічної діяльності, яка своєчасно і достатньо повно використовує всі об'єктивні та суб'єктивні та можливості розвитку студентської молоді. Роль естетичного виховання студентів у сучасних соціокультурних умовах характеризуються значними економічними, екологічними та ідеологічними змінами. Інтегративний підхід до організації естетичного виховання студентів у ЗВО є ваговою методологічною передумовою гармонійного розвитку особистості майбутнього фахівця.

Ключові слова: естетичне виховання, заклади вищої освіти, студенти, навчальний процес, молодь.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Соціальні та політичні зміни, що відбуваються в нашому суспільстві, значно впливають і на розвиток вищої освіти. Участь російської системи вищої освіти у Болонському процесі, мета якої – створення єдиного європейського освітнього простору, сприяє посиленню інтеграційних тенденцій у всіх аспектах підготовки майбутнього фахівця. Інтеграційні процеси впливають і організацію естетичного виховання студентів у ЗВО. Це пояснюється тим, що естетичне виховання готує студента до найоптимальнішого чуттєво-емоційного та інтелектуального включення в життя суспільства та всього людства. У зв'язку з цим зростає роль естетичного виховання студентів у сучасних соціокультурних умовах, що характеризуються глобальними економічними, екологічними та ідеологічними змінами, коли особливу увагу у вищому навчальному закладі необхідно приділяти формуванню духовної сфери особистості майбутнього спеціаліста, здатного надалі забезпечити функціонування та розвиток науки, мистецтва, економіки, техніки, виробництва та зберегти при цьому природні та людські ресурси. Інтегративний підхід до організації естетичного виховання студентів у ЗВО є важливою методологічною передумовою гармонійного розвитку особистості майбутнього фахівця [2].

Завданнями естетичного виховання: формування естетичної свідомості, що включає сукупність знань з основ естетики, світової та вітчизняної культури» здатність розуміти і відрізняти справді прекрасне в мистецтві, народному художній творчості, природі, людині від сурогату; формування естетичних почуттів, уподобань; педагогічно коректне протидія дезорієнтуючим впливам псевдокультури; розвиток мотивації (потреб, інтересів) та здібностей до художньо творчої діяльності; формування методів художньо-творчої діяльності; підтримка обдарованих дітей; вироблення досвіду (умінь та навичок) організації доквілля, праці, навчання з урахуванням естетичних і цінностей [6].

У період найскладніших процесів у культурі кінця XX – початку XXI століття, перелому багатьох традиційних уявлень, перегляду низки духовних цінностей, появи потоку псевдокультурних явищ, що видаються і прийнятих за справжні культурні цінності, основну значущість набуває завдання формування естетичної культури молоді. Значення формування естетичної культури зростає у суспільстві, від людини вимагають підвищення творчої активності, залучення до культури суспільства та світоглядного становлення, прояви людської індивідуальності. Від рівня культури кожної окремої людини залежить рівень культурного розвитку суспільства в цілому. Щоб насолоджуватися красою і створювати її, потрібно мати якості, які у своїй сукупності складають естетичну культуру особистості.

В основу естетичної культури майбутнього педагога закладено систему естетичної компетенції, яка стає визначальною характеристикою його гармонійного загального та професійного розвитку. Необхідною складовою естетичної культури студента є емоційне забарвлення інтелектуальних процесів елементами наснаги, радісного переживання створення продукту творчої діяльності, зацікавленого щодо нього ставлення. Культурологічна природа процесу естетичного виховання та розвитку – природний та цивілізований показник його універсальності та інтеграції, загального характеру та конкретного втілення в аспекти всебічного та гармонійного розвитку особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти екологічної культури були предметом дослідження М. Дробнохода, Н.Адаменко, А.Дудаш, Л.Кириленко, С. Іващенко, В. Крисаченко, Н. Негруци, М. Хилько. Проблемами становлення екологічної культури особистості присвячені роботи І. Белавіної, С. Глазачева, М. Вересова, Н. Дежнікової, В. Ясвіна, І. Зверєва, І. Суравегіна, М. Хилько. Проблема екологічної культури в системі загальнолюдської культури відображено в працях О. Вербицького, Е. Гірусова, А. Горлова, Л. Лук'янової, М. Моїсєєва, А. Урсул, А. Фадєєва. Проблема екологічного виховання знаходить своє значення в працях таких науковців як Ю. Бабанський, Г. Білявський, Л. Біляєва, Н. Лисенко, Т. Шамова. Питання формування відповідального ставлення молоді до проблем навколишнього середовища вивчали такі вчені як О. Біда, В. Вербицький, Н. Пустовіт.

Мета статті: висвітлити теоретичні проблеми естетичного виховання у закладах вищої освіти.

Методи дослідження. Теоретичний – аналіз психологічної, педагогічної, методичної літератури з порушеної теми, синтез, порівняння, індукція та дедукція, аналогія, що дозволило охарактеризувати стан розробки проблеми в науковій літературі та зробити власні висновки.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Умови сучасної масової культури призвели, з одного боку, до ускладнення реалізації естетичної освіти, а з іншого боку, до її актуалізації. Цифрові технології, медіатизація, глобалізація, розвиток штучного інтелекту надали молоді величезний пласт інформації, яку необхідно диференціювати відповідно до наявності естетичного досвіду, необхідного для розуміння важливості збереження та дотримання загальнокультурних, моральних, духовних ціннісних орієнтирів. Серед численної інформації, заповненої стереотипами в контексті ілюзорного, гіперреального простору молоде покоління втрачає здатність естетичного розуміння світу та поділу інформації на істину та брехню. Не оновлені освітні програми естетичного виховання, що не відповідають особливостям сучасної культури, уповільнюють процес формування естетичного смаку та досвіду серед підростаючого покоління [4].

Слід зазначити, що естетичний виховний процес молоді ускладнений такими загальнокультурними факторами:

- «масовістю» сучасної культури;
- нерівномірністю культурної динаміки;
- кризою креативного типу культури;
- руйнуванням культурно-ціннісних орієнтирів;
- симулякризацією сучасної культури;
- заміною реальності гіперреальністю;
- поверхневою верифікацією створюваної інформації;
- зниженням відповідальності за глобальну трансляцію неправдивої інформації;
- нерівномірним та недоцільним використанням цифрових технологій, інформаційних та медійних ресурсів;
- низькою, неефективною якістю естетичного виховання;
- низькою ерудицією частини молоді;
- відсутністю ефективних освітніх програм для розвитку естетичного досвіду та смаку у молоді;
- обмеженою кількістю актуальних варіантів дозвілля, спрямованих на естетичне виховання молоді [1].

Значимість естетичного смаку, досвіду та виховання має бути переосмислена в багатьох сферах: політика, економіка, культура і т. д. Естетично підготовлений індивід, сформований в умовах раціонального інформаційного суспільства, є гармонійною особистістю. Отже, у межах масової культури можливість збереження та розвитку

культурного досвіду сприймається як цілком реальний процес. В рамках естетичного навчання важливо приділяти увагу етнічній культурі, кроскультурній комунікації для вибудовування діалогу культур серед молоді.

Метою естетичного виховання у ЗВО є формування у майбутнього фахівця естетичної культури - здатності особистості до повноцінного сприйняття, правильного розуміння прекрасного в мистецтві та дійсності, прагнення та вміння будувати своє життя та діяльність за законами краси [7].

Компонентами естетичної культури є:

- естетичні почуття - емоційні стани, зумовлені оцінним ставленням людини до явищ дійсності та мистецтва;
- естетичні потреби - потреби в естетичних переживаннях, спілкуванні з художньо-естетичними цінностями;
- естетичні уподобання - здатність оцінювати витвори мистецтва, естетичні явища з позицій естетичних знань та ідеалів;
- естетичні ідеали - соціально та індивідуально психологічно обумовлені уявлення про красу в природі, суспільстві, людині, мистецтві;
- художні вміння - здібності у сфері мистецтва [5].

Педагогічна логіка формування естетичної культури полягає в тому, щоб показати, як загальні закони краси проявляються у багатогранних сферах людської діяльності та мистецтві, актуалізувати закладену в людині потребу спілкування з красою та здатність безкорисливого її переживання.

Цей процес вимагає якомога ширшого безпосереднього спілкування студентської молоді з високими зразками естетичної творчості в його класичних та сучасних проявах, бо лише у прямому чуттєвому зіткненні з втіленою у витворах мистецтва художньо-естетичною реальністю знаходить її розуміння [8].

Значна роль у формуванні естетичного смаку відводиться досвіду спілкування молодої людини з мистецтвом, який знаходиться за межами змісту навчальних предметів: при сприйнятті телевізійних програм та відеофільмів, відвідуванні концертів, виставок, читанні книг, естетичному оформленні міського та навчального середовища, власного житла.

У різних освітніх структурах та педагогічних підходах має місце уявлення про такі гуманітарні дисципліни як: виключно «предмети естетичного циклу», з чого випливає, на жаль, що інші предмети немає якогось значного естетичного потенціалу.

Навчання майбутніх спеціалістів у ЗВО має бути спрямоване на виявлення специфічного естетичного потенціалу у процесі викладання всіх без винятку дисциплін. У такій освітній моделі формування естетичної культури особистості здійснюється ширше та цілісніше – у єдності освітнього процесу, а саме вихованні та навчанні [3].

Проблема естетичного виховання сучасної студентської молоді пов'язана із зміною пріоритетів ціннісних орієнтацій. Це відбувається внаслідок процесів постійної трансформації у країні, а й у світі; глобалізації, наслідком якої є втрата національних традицій, та значною мірою культури. Засоби масової інформації пропагують нові цінності, серед молоді відбувається переоцінка духовних цінностей і спостерігається лише прагнення до накопичення матеріальних. Як наслідок, знецінюються духовно-моральні цінності.

Значна частина студентської молоді мріє про власний бізнес; найважливішими властивостями сьогоденні студенти вважають заповзятливість, діяльність; пріоритет надається вищій освіті, яка може забезпечити успішність у житті. Студентська молодь виявляє зацікавленість у вищій освіті як у необхідному засобі для здійснення кар'єри та набуття матеріальних благ.

Молодь на сучасному етапі сприймає дійсність раціонально та прагматично. Внаслідок цього прийоми та методи естетичного виховання молоді не можуть залишатися традиційними, вони повинні відповідати сучасним вимогам та бути здатними вирішувати нові проблеми.

Естетичний виховний процес у сучасному молодіжному середовищі стикається з низкою проблем, суть яких виражається в наступних моментах:

- Проблема якості естетичної освіти. З одного боку, отримання великого обсягу естетичної інформації (віртуальні відвідування виставок, галерей, залучення до естетичних цінностей за допомогою інтернету), інший – поверховість, неякісність, відсутність системності у засвоєнні естетичних знань, що призводить до поширення невігластва.
- Переоцінка старих естетичних цінностей, заперечення їх і створення нових, часом не пов'язаних із життям, тобто псевдоцінностей. Сучасними цінностями більшості молодих людей є прагматичність, прикладна користь, престиж та епатаж.
- Проблема стирання грані між естетичними ідеалами та віртуальною, а не реальною дійсністю.
- Проблема відставання естетичного виховання освіти. Естетичне виховання проводиться застарілими методами та засобами, викликає неприйняття у молодих людей, що призводить до проблем між вихователем та вихованцем.
- Проблема дисбалансу між високою технічною та низькою естетичною розвиненістю сучасної молоді. Комп'ютеризація всього освітнього циклу веде до втрати інтересу до істинно людських цінностей, втрати естетичних ідеалів [3].

Естетичне виховання грає велику роль у вихованні високоосвіченої, культурної та моральної людини, забезпечує комплексний підхід до розвитку особистості, і проявляється це у його відношенні до людей, до праці, до мистецтва та до життя в цілому. Оцінюючи роль естетичного виховання у розвитку студентів, загалом, можна стверджувати, що воно сприяє формуванню їхнього творчого потенціалу, надаючи різноманітний позитивний вплив на розвиток різних властивостей, що входять до творчого комплексу особистості.

Естетичне виховання – цілеспрямований, систематичний вплив на особистість з метою її естетичного розвитку, тобто формування творчо активної особистості, здатної сприймати та оцінювати прекрасне в природі, праці, суспільних відносинах з позицій естетичного ідеалу, а також відчувати потребу в естетичній діяльності.

Зміст сучасної освіти та естетичного виховання ґрунтується на розвитку художньо-творчих здібностей особистості, де мистецька творчість несе у собі виховну функцію, формуючи суспільну свідомість. При цьому формування естетичних уподобань, світоглядних позицій та розвиток практичних художньо-творчих умінь та навичок значною мірою залежить від особистісних особливостей студента, від психолого-педагогічних методів та способів впливу на особистість, мотиваційних факторів розвитку, виражених у саморегуляції та прагненні особистості до виявлення та реалізації свого творчого потенціалу [4].

Методика реалізації ефективних шляхів, принципів, форм, засобів та умов художньо-педагогічної освіти та естетичного виховання студентів передбачає такі основні моменти:

- пояснення теоретичного матеріалу відповідно до дидактичних принципів навчання; науковості, наочності, послідовності та системності, зв'язку з життям, гуманістичної спрямованості, доступності, обліку індивідуальних особливостей особистості студента та ін;
- визначення та формулювання методичної мети, навчально-творчих завдань, умов та вимог до кінцевого результату на певному етапі виконання роботи;
- чергування відпочинку та активності студентів у процесі художньо-творчої діяльності;
- застосування форм та методів індивідуальної та фронтальної роботи, використання сучасних інтерактивних технологій;
- застосування оптимального поєднання принципів, методів, форм, засобів та умов для досягнення ефективних результатів сформульованої проблеми.

Сьогодні в освітніх закладах існує проблема організації естетичного виховання студентів, тому основними завданнями навчальних закладів щодо формування у студентів естетичного ставлення до дійсності будуть:

- формування здібності у студента сприймати, відчувати, правильно розуміти та цінувати прекрасне у навколишній дійсності та мистецтві, формування навичок використання засобів мистецтва для пізнання життя людей та самої природи;
- розвиток глибокого розуміння краси природи, здатності берегти цю красу;
- озброєння знаннями, а також прищеплення умінь та навичок у галузі видів мистецтв – музики, співу, малювання, художнього слова;
- розвиток творчих здібностей, умінь та навичок у студентів відчувати та створювати красу у навколишньому житті, на заняттях, вдома, у побуті;
- розвиток розуміння краси в людських відносинах, бажання вносити красу в побут [9].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Для досягнення високо естетично розвиненого студента потрібно, щоб вся система естетичного виховання була єдиною та об'єднувала всі навчальні дисципліни, все суспільне життя студента, де кожен навчальний предмет, кожен вид діяльності зробив свій внесок у формування естетичної культури особистості студента.

Естетичне виховання у ЗВО сприяє активізації самосвідомості студентів, формуванню їхньої активної соціальної позиції, заснованої на гуманістичних цінностях; гармонізує емоційно-комунікативну сферу та знижує гостроту реагування на стресові ситуації, тобто оптимізує поведінку студента та розширює його можливості для спілкування у спільній діяльності з колективом.

Естетичне виховання грає велику роль у вихованні високоосвіченої, культурної та моральної людини, забезпечує комплексний підхід до розвитку особистості, і проявляється це у його відношенні до людей, до праці, до мистецтва та до життя в цілому.

Подальших досліджень потребує позиція естетичного виховання у ЗВО, як простір для прояву творчості педагогів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Бойчук Ю.Д., Солошенко Е.М., Бугай О.В. Екологія і охорона навколишнього середовища: Навчальний посібник «Університетська книга» ВД «Княгиня Ольга». Суми- Київ 2005. 302.
- [2] Вархолик Г. В. Виховання студентської молоді в контексті екологічної культури. Міжнародний науковий вісник. 2 (9). 2014. 324-331.
- [3] Дробноход М. І. (2000). Концептуальні основи формування екологічного мислення та здібностей людини будувати гармонійні відносини з природою: кол. монографія. К.: МАУП, 2000. 76.
- [4] Зацеркляний М. М. Екологічне виховання студентської молоді. Забезпечення якості вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф., Одеса, 10–12 квіт. 2019 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій; ред. кол.: Б. В. Єгоров (голова) та ін. Одеса, 2019. 52–56.
- [5] Крисаченко В. С. Екологічна культура: теорія і практика: Навч. посібник. К.: Заповіт, 1996. 352.
- [6] Малимон С.С. Основи екології. Підручник. Вінниця: Нова книга, 2009. 240.
- [7] Мальований М. С. Формування екологічної свідомості та її роль в забезпеченні екологічної безпеки // Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. 2010. 2. 68– 75.
- [8] Червонецький В.В. Екологічна освіта учнів у школах країн європейського регіону та Північної Америки: Монографія. Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2005. 312.
- [9] Шумілова А. В. Еволюція екологічної свідомості школярів під впливом просвітницьких заходів національного природного парку «Слобожанський». V-й Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю (Екологія/Ecology -2015), 23-26 вересня, 2015. 36. наук.праць. Вінниця: ТОВ «Нілан- ЛТД», 2015. 280.

THEORETICAL PROBLEMS OF AESTHETIC EDUCATION IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Kuchai Tetyana Petrovna

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogy, Psychology, Primary and Preschool Education and Management of Educational Institutions,
Ferenc Rakocza II Transcarpathian Hungarian Institute, Beregovo
ORCID ID: 0000-0003-3518-2767
tetyanna@ukr.net

Honcharuk Vitaly Volodymyrovych

Candidate of Pedagogical Sciences, teacher of the Department of Chemistry, Ecology and methods of their education,
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman,
ORCID ID: 0000-0002-3977-3612
goncharuk424@ukr.net

Rokosovyyk Natalia

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and literature of foreign philology and translation of the Institute of Philology and Mass Communications of the Open International University of Human Development "Ukraine", Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-5588-8655
rokosovyyk.nataliya@gmail.com

Honcharuk Oksana

Candidate of Pedagogical Sciences, senior lecturer of the Department of Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
ORCID ID: 0000-0002-6535-5414
honcharukoksana@nubip.edu.ua

Movchan Valentina Ivanovna

Candidate of pedagogical sciences, associate professor,
Associate Professor of the Department of Primary Education of Bohdan Khmelnytskyi Cherkasy National University
ORCID ID: 0000-0001-8756-3727
Valya_movchan_@ukr.net

Abstract. The article deals with the theoretical problems of aesthetic education in institutions of higher education. The tasks of aesthetic education and the tasks of educational institutions regarding the formation of students' aesthetic attitude to reality are highlighted. The components of aesthetic culture are described. The factors of the aesthetic educational process of young people have been determined. Aesthetic education in higher education institutions contributes to the increase of students' self-awareness, the formation of their active social position based on humanistic values. The role of aesthetic education of students in modern socio-cultural conditions characterized by significant economic, ecological and ideological changes. An integrative approach to the organization of aesthetic education of students in higher education institutions is a significant methodological prerequisite for the harmonious development of the personality of the future specialist.

In order to achieve a highly aesthetically developed student, it is necessary that the entire system of aesthetic education be unified and unite all academic disciplines, the entire social life of the student, where each subject, each type of activity contributes to the formation of the aesthetic culture of the student's personality.

Aesthetic education in higher education institutions contributes to the activation of students' self-awareness, the formation of their active social position based on humanistic values; harmonizes the emotional and communicative sphere and reduces the acuteness of response to stressful situations, i.e. optimizes the student's behavior and expands his opportunities for communication in joint activities with the team.

Aesthetic education plays a big role in raising a highly educated, cultural and moral person, provides a comprehensive approach to personality development, and this is manifested in his attitude to people, to work, to art and to life in general.

Key words: aesthetic education, institutions of higher education, students, educational process, youth.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Boychuk Yu.D., Soloshenko E.M., Bugai O.V. Ecology and environmental protection: Study guide "University book" of the "Princess Olga" VD. Sumy-Kyiv 2005. 302.
- [2] Varholyk H. V. Education of student youth in the context of ecological culture. International Scientific Bulletin. 2 (9). 2014. 324-331.
- [3] Drobnohod M. I. (2000). Conceptual foundations of the formation of ecological thinking and human abilities to build harmonious relations with nature: col. monograph. K.: MAUP, 2000. 76.
- [4] Zatserklyany M. M. Ecological education of student youth. Ensuring the quality of higher education: materials of Vseukr. science and method conference, Odesa, April 10–12. 2019 / Odessa. national Acad. food. technologies; ed. coll.: B.V. Yegorov (head) and others. Odesa, 2019. 52–56.
- [5] Krysachenko V. S. Ecological culture: theory and practice: Education. manual. K.: Zapovit, 1996. 352.
- [6] Malymon S.S. Principles of Ecology. Textbook. Vinnytsia: New Book, 2009. 240.
- [7] Maliovany M. S. Formation of ecological consciousness and its role in ensuring ecological safety // Ecological safety and balanced resource use. 2010. 2. 68–75.
- [8] Chervonetsky V.V. Environmental education of students in schools of the countries of the European region and North America: Monograph. Luhansk: Department of SNU named after V. Dalya, 2005. 312.
- [9] Shumilova A. V. The evolution of the ecological consciousness of schoolchildren under the influence of educational activities of the Slobozhansky National Nature Park. 5th All-Ukrainian Congress of Ecologists with International Participation (Ekologiya/Ecology -2015), September 23-26, 2015. Proceedings. scientific works Vinnytsia: "Nilan-LTD" LLC, 2015. 280.

УДК 378.015.31:62-026.15

DOI: 10.31652/2412-1142-2023-69-141-151

Фрицюк Валентина Анатоліївна

доктор педагогічних наук, професор,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0001-6988-6258

valentina.frytsiuk@gmail.com

Марцева Людмила Андріївна

доктор педагогічних наук, доцент,

Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0001-5037-6565

hfrjdcmrif@ukr.net

Любарська Людмила Андріївна

аспірант, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0003-3342-8276

lubarskaaludmila@gmail.com

КРЕАТИВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ ДЕФІНІТИВНИХ ПІДХОДІВ

Анотація. У статті представлено аналіз теоретичних позицій науковців та дефінітивних підходів щодо сутності й змісту поняття «креативність». Наголошено на важливості формування цієї особистісної якості у майбутніх учителів технологій. Доведено, що особливої актуальності набуває формування в майбутнього вчителя технологій креативності, яка є важливою складовою його професійної готовності та однією з умов самореалізації; креативність пов'язана з діяльністю педагога будь-якого профілю, але для учителя технологій ця якість є особливо необхідною. Вона може виявлятися у формі власне технологічної творчості і в інших видах педагогічної діяльності. З метою аналізу значення креативності для майбутньої професійної діяльності студентів